

Wrocław, w maju 2022 r.

Prof. dr hab. Piotr Łykowski
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina: wokalistyka
Akademia Muzyczna we Wrocławiu

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO I DYDAKTYCZNEGO
ORAZ DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO
DR AGNIESZKI KUROWSKIEJ - JANECKIEJ
W ZWIĄZKU Z POSTĘPOWANIEM O NADANIE JEJ
STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO SZTUKI

W oparciu o obowiązujące przepisy, niżej podpisany wyznaczony został wyznaczony przez Radę Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina na recenzenta komisji habilitacyjnej w postępowaniu dotyczącym nadania stopnia doktora habilitowanego sztuki p. dr Agnieszce Kurowskiej-Janeckiej.

Oświadczam, iż otrzymałem zestaw informacji w formie elektronicznej. Dokumentacja zawiera kopie afiszy, programów, recenzji oraz autoreferat. Zważywszy, że postać Wokalistki jest powszechnie znana i uznana, już na wstępie mogę stwierdzić, że merytoryczną wartość dorobku Habilitantki oceniam absolutnie pozytywnie. W toku recenzji uzasadnię to i poddam ocenie przedstawione dzieło (oryginalne osiągnięcie artystyczne).

Podstawowe dane o Kandydatce

Agnieszka Kurowska-Janecka urodziła się 19 lipca 1962 r. w Bydgoszczy.

Od dziesiątego roku życia rozpoczęła swą wielką przygodę z Muzyką. Śpiewała w Centralnym Zespole Artystycznym ZHP przy Teatrze Wielkim w Warszawie. Podjęła studia wokalne na Wydziale Wokalno-Aktorskim AMFC, ukończyła je w roku 1986 otrzymując dyplom z wyróżnieniem warszawskiej Akademii Muzycznej Fryderyka Chopina. Jeszcze w okresie studiów rozpoczęła działalność koncertową. We wczesnym okresie swojej kariery zdobyła nagroda na konkursach w Krynicy, Łodzi i Bytomiu.

W grudniu 2017 r. uzyskała tytuł doktora sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie *wokalistyka* na forum Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego. Promotorem przewodu był prof. dr hab. Robert Cieśla, a recenzentami prof. dr hab. Jerzy Knetig i prof. dr hab. Dariusz Paradowski, tematem zaś: „Klasyczny recytatyw *accompagnato* jako forma wokalne wypowiedzi w operach Wolfganga Amadeusza Mozarta na podstawie własnych interpretacji”.

Dorobek artystyczny

Najistotniejsze dokonania artystyczne p. Kurowskiej są nierozzerwalnie związane z Warszawską Operą Kameralną Stefana Sutkowskiego, w którym to teatrze była solistką-śpiewaczką w latach 1985-2010. Mam świadomość, że rolą niniejszej recenzji zasadniczo jest omówienie i ocena dokonań Habilitantki po uzyskaniu tytułu doktora. Nie jest jednak możliwe rzetelne przedstawienie jakiegokolwiek Postaci w oderwaniu od przeszłości. Szczególnie, jeśli czas miniony jest bardzo istotnym „budulcem” obecnych kompetencji Kandydatki. Jak wspomnę później – samorozwój i pełen rozkwit dojrzałości p. Kurowskiej, po Jej najaktywniejszym okresie działań artystycznych, uważam za imponujący. Trzeba wszak pamiętać, że dzisiejszy poziom wiedzy i umiejętności Pretendentki ma swoje korzenie w fantastycznej karierze wokalne, której jakości nie sposób podważyć.

Artystka ma w swoim dorobku kilkadziesiąt ról operowych (w tym wiele pierwszoplanowych). Wystąpiła na setkach estrad i scen teatrów operowych. Lista dyrygentów i reżyserów przy których budowała swoje *emploi* jest nie tylko obszerna, znajdziemy na niej niemal wszystkich wybitnych polskich realizatorów przełomu wieków. Wymienię tylko kilka osób: Henryk Baranowski, Kazimierz Dejmek, Adam Hanuszkiewicz, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Ryszard Peryt, Antoni Wicherek, Stefan Stuligrosz, Karol Teutsch, Krzysztof Zanussi, Ryszard Zimak. Wskazywanie artystów śpiewaków, z którymi współpracowała Sopranistka zajęłoby kilka stron tekstu. Wobec faktu, że dokumentacja dokonań p. Kurowskiej jest przygotowana bardzo rzetelnie, nie będę tutaj wykazywał szczegółów tej fantastycznej kariery artystycznej. W epoce mediów, które bez wątplenia pełnią dzisiaj olbrzymią rolę, jesteśmy świadkami wielu „karier”. Promowani wykonawcy nieczęsto posiadają autentyczny talent, jeszcze rzadziej spotykamy „gwiazdy” rzetelnie i wytrwale budujące swój warsztat zawodowy. Moje refleksje są związane z moim wiekiem; nie zmienia to jednak faktu, że wciąż wielu najdoskonalszych specjalistów pozostaje nieznanymi większej części społeczeństwa. Kultura wyższa nie jest niestety głównym nurtem otaczających nas działań kulturotwórczych. Pretendentka do stopnia doktora habilitowanego należy do tej grupy twórców, którzy konsekwentnie pracowali i wciąż pracują nad własnym rozwojem artystycznym i intelektualnym.

Niesłuchanie ważnym jest fakt, iż p. Kurowska ma w swoim dorobku istotną ilość nagrań. Okoliczność ta pozwala na pełne potwierdzenie moich wcześniejszych stwierdzeń o Jej bardzo wysokich kwalifikacjach artystycznych. Oprócz dwunastu płyt CD, wśród których znajdziemy *Litanie do B.M.V.*, *Missa'ę Solemnis* Wojciecha Dankowskiego, *La liberazione di Ruggiero dall'isola d'Alcina* Franceski Caccini, *Passio Domini Nostri Jesu Christi* Józefa Elsnera, *Mszę c-moll* Stanisława Moniuszki, powstały również nagrania radiowe i telewizyjne z istotnym udziałem Sopranistki. Pomijając młodzieńcze nagrania filmowe, warto zwrócić uwagę na profesjonalnie zrealizowane nagrania: jednoaktowych oper Wolfganga Amadeusa Mozarta, *Semiramidy* Gioacchino Rossiniego, *Męczeństwo św. Sebastiana* Claude'a Debussy'ego, *Wielkiej Mszy c-moll* Wolfganga Amadeusa Mozarta, *Stabat Mater* Stanisława Moryto, *Stabat Mater* Gioacchino Rossiniego.

W ostatnich latach środek ciężkości aktywności zawodowej Agnieszki Kurowskiej-Janeckiej przesunął się w sposób naturalny na działalność pedagogiczną i naukową. Także na tym polu można bez trudu dostrzec profesjonalizm i logiczność działań Pretendentki do tytułu doktora habilitowanego.

Dorobek naukowy, dydaktyczny i popularyzatorski

Agnieszka Kurowska-Janecka od roku 2008 jest zatrudniona na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie, początkowo jako asystent, obecnie jako adiunkt. Niezależnie od współpracy w prowadzeniu profesorskich klas wokalnych prowadzi trzy przedmioty: dykcję, trening czynności głosotwórczych i techniki wokalne mowy i śpiewu. Część tych zajęć ma formę ogólnouczelnianą; biorą w nich udział studenci Wydziału Wokalno-Aktorskiego, Edukacji Artystycznej, Wokalistyki Chóralnej, Reżyserii Dźwięku i Wydziału Instrumentalnego. W Katedrze Wokalistyki pełni funkcję sekretarza. Jest promotorem i recenzentem pisemnych prac dyplomowych.

Habilitantka poszerzyła swoje kompetencje zawodowe poprzez studia podyplomowe. W roku 2007 ukończyła Dyplom Podyplomowych Studiów Logopedii i Pragmatyki Komunikacji na Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie uzyskując drugi zawód prócz zawodu śpiewaka. Jest dyplomowanym logopedą. Widoczna jest tu dojrzałość i ewolucja Kandydatki. W tamtym bowiem okresie rozpoczęła pracę pedagogiczną (2008) na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie.

Z pewnością miało to związek ze zmianą dyrekcji w Warszawskiej Operze Kameralnej, która ostatecznie nastąpiła w roku 2012. Wspominam o tych wydarzeniach ze względu na istotny udział Pretendentki w działaniach naukowych, który rozpoczął się w roku 2011. Od tego czasu wzięła udział w blisko trzydziestu konferencjach/seminariach/sesjach poświęconych wokalistyce i logopedii oraz otolaryngologii, foniatryi i audiologii. Organizatorami tych imprez byli: Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi, Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Akademia Sztuki w Szczecinie, European Federation of Audiology Societies, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów Śpiewu, Polskie Towarzystwo Audiologiczne i Foniatryczne, Polskie Towarzystwo Otolaryngologów Chirurgów Głowy i Szyi, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Zielonogórski. Część z materiałów prezentowanych na w/w zjazdach specjalistycznych ukazało się drukiem.

W okresie po uzyskaniu doktoratu przedstawiła publicznie wykłady:

- *Kształtowanie prawidłowego mechanizmu oddechowego jako pierwszy etap pracy logopedy z pacjentem*
- *Głos podstawowym elementem warsztatu (radiowego i telewizyjnego) dziennikarza muzycznego*
- *Czy muzyka wokalna W.A. Mozarta jest balsamem dla głosu?*

- *Ankiety VHI i SVHI jako narzędzie do subiektywnej oceny sprawności głosu studentów wydziałów wokalnych na polskich uczelniach muzycznych*
- *Miejsce utworów oratoryjnych i kantatowych w twórczości wokalne Ludwiga van Beethovena*

Wyrażam wielkie uznanie dla Pretendentki, która po około trzydziestoletnim okresie wielkiej aktywności artystycznej podjęła działalność naukową i pedagogiczną. Nie jest to może zaskakujące; natomiast podjęcie dalszej własnej edukacji, pogłębianie wiedzy i zainteresowań, intensywność i wielokierunkowość działań naukowych świadczą o wysokim poziomie świadomości i kompetencji Bohaterki niniejszej recenzji. Należy tu przypomnieć, że sam fakt uczestnictwa w spotkaniach zróżnicowanych gremiów eksperckich bardzo poszerza spektrum postrzegania omawianej problematyki.

Pani Kurowska-Janecka czynnie działa również na rzecz propagowania kultury – w ramach działalności pozaakademickiej i z dala od głównego nurtu wydarzeń artystycznych. Prowadzi wykłady dla melomanów na spotkaniach Uniwersytetów III wieku oraz w Wawerskim Centrum Kultury. Jest ponadto bardzo aktywną działaczką i prezesem (!) Falenickiego Towarzystwa Kulturalnego. Organizuje koncerty, festiwale i konkursy artystyczne, prezentacje i prelekcje. Tego typu aktywność, choć mniej spektakularna jest niesłychanie istotna dla rozwijania społecznej świadomości kulturalnej; godna zatem szczególnego wyróżnienia.

Ocena pracy habilitacyjnej

Przedstawiona praca habilitacyjna zaskoczyła mnie osobiście, nie będę tego ukrywać. Oczekiwałem raczej wysmakowanego recitalu miniatur wokalnych – bez wątplenia, przy nieszablonowych umiejętnościach warsztatowych Kandydatki, byłoby to wielkie doznanie. Mając świadomość upływającego czasu, oczywistym było, że nie będzie mi dana wymarzona satysfakcja, by ocenić któryś ze spektakli operowych z Habilitantką w roli heroiny.

Musical Garego Guthmana i Domana Nowakowskiego *Letter from Warsaw* nie jest w moim odczuciu dziełem wybitnym. Wszak, nie jest to przedmiotem niniejszych dociekań.

Jestem przekonany, iż jednym w elementów, które wyróżniają najlepszych artystów, to zdolność do skupienia na sobie uwagi widza. Taki artysta będąc na scenie, nawet poza głównym przebiegiem akcji dramatycznej, stanowi niezwykle cenne uzupełnienie całościowej dramaturgii. Nie ogranicza się On/Ona do roli obserwatora czekającego na „swoje 5 minut”, tylko nieustannie wspiera partnerów, którzy są bardziej w danym momencie wyeksponowani. Pani Agnieszka, prócz niesłychanie interesującego głosu jest obdarzona autentycznym talentem scenicznym, który konsekwentnie rozwija. Od lat Artystka czarowała publiczność nie tylko wokalną finezją, ale również świetnym warsztatem aktorskim. Również i tym razem jest w pełni swobodna, pomimo bardzo nietypowej dla siebie roli. Jej kreacja postaci oraz spokojne i świadome prowadzenie głosu skutkuje odczuciem wielkiej naturalności p. Kurowskiej. Oceniając Jej występ należy mieć świadomość, że kreuje postać znacznie starszej (od siebie) bohaterki. W takim przypadku głos – jego barwa, artykulacja, dźwięczność są nieodłącznie

powiązane z budowaniem roli oraz przebiegiem całej akcji scenicznej i szczegółowymi działaniami aktorskimi. Pretendentka bardzo trafnie wyważyła dobór środków artystycznych, stając się jednym z najmocniejszych filarów spektaklu.

Można oczywiście stwierdzić ogólnie, że wspieranie śpiewaków mikroportami utrudnia właściwą ocenę ich umiejętności wokalnych. Można również poddać w wątpliwość istotną ekspozycję rejestru piersiowego przez Bohaterkę; sądzę jednak, że w tej konkretnej sytuacji dramaturgicznej jest to działanie w pełni uzasadnione. Całościowo, faktem niezaprzeczalnym jest jednak, że Habilitantka jest po prostu znakomitą aktorką i śpiewaczką! Komplementują ją zresztą ówczesne recenzje. Świetna dykcja, efektywny oddech, wielka powściągliwość, aktywnie kreowane nasycenie alikwotowe, (co wcale nie jest tak oczywiste w tak niskiej *tessiturze*) – oto cechy, które jednoznacznie stawiają p. Agnieszką Kurowską-Janecką w rzędzie znaczących polskich artystów.

Konkluzja

Przedstawiony dorobek p. dr Agnieszki Kurowskiej-Janeckiej oraz praca artystyczna w pełni wypełniają nakazane prawem warunki. Z pełnym przekonaniem popieram Jej starania o otrzymanie stopnia doktora habilitowanego.

Piotr Łykowski